

A. Knopkens Rīgas reformators. Komentārs vēstulei Romiešiem

Dainis Zeps

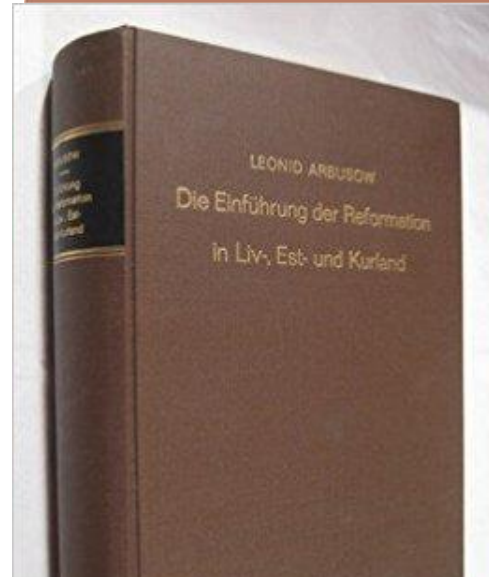
Zinātnes un Reliģijas dialoga grupas seminārs

Teoloģijas fakultāte

2017.gada 28. aprīlī

D. F. Hoerschelmann/Lenonid Arbusow Jr.

- D. F. Hoerschelmann
- **Andreas Knopken, Der Reformator Rigas: Ein Beitrag Zur Kirchengeschichte Livlands**
- Lenonid Arbusow Jr.
- **Die Einführung der Reformation in Liv-, Est- und Kurland**

Andreass Knopkens

- Andreas Knopken, Knöpken, Knopkuis (ap 1468-1539.18.febr.)
- Dzimis pie [Küstrin](#) tuvumā esošās Priebrow (šodien, poļu.: *Przyborów*)
- Senākie avoti vēsta, ka viņš 1492. gadā mācītājs bija ie [Groß-Möllen](#) un ieņēma baznīcas komenda vietu blakusesošajā ciemā [Stretz](#) . Bez tam viņš bija pie [Vikariat](#) ie [Bublitz](#) bīskapa ie [Cammin](#). Drīz pēc tam viņš iepazīna, iespējams caur savu brāli Jakob, [Johannes Bugenhagen](#), kas bija pabijis vikārs ie [Treptow an der Rega](#). A.K.vēlāk kā domkungs bija pie St. Peter Rīgā.
- Kurz darauf lernte er, wohl über seinen Bruder Jakob, [Johannes Bugenhagen](#) kennen, der Vikar in [Treptow an der Rega](#) war und später als Domherr an St. Peter in Riga kam.
- Ap 1515 ging Knöpken für einige Zeit an die [Universität Ingolstadt](#), im Anschluss für etwa zwei Jahre an die [Universität in Frankfurt \(Oder\)](#). Er kehrte nach Treptow zurück und wurde dort schließlich 1521 Nachfolger Bugenhagens. Unter Einfluss der lutherischen Reformation und von Luthers Schrift *De captivitate babilonica* wechselte er vermutlich im Spätherbst 1520 zur Reformation über. Knöpken ging nach [Riga](#) und betrieb hier die Reformation.

Rīgā no 1517. gada

- No A.Dāboliņa:
- Aptuveni 1517. gada rudenī savam brālim uz Rīgu sekoja arī Andreass Knopkens. Abi brāļi apmetās uz dzīvi Rīgas Lostrēgeru (*Losträger*) garīgajā brālībā ar nodomu būt līdzdalīgiem viņu labajos darbos. Jo brālībā tika patstāvīgi noturēti aizlūgumi, vigīlijas un meses – par mīrušajiem. Andreasam tajā tika piešķirts dominus pakāpe – savdabīgs “garīdznieku kunga” statuss, kamēr Jēkabam kā domkungam pienācās jau augstākais plebanus statuss. Šajā brālībā bija pārstāvētas visas sabiedrības kārtas, bet pašu Lostrēgeru brāļu vidū pārsvarā esot bijuši latvieši, kā raksta L. Arbuzovs.
- 1519. gada rudenī Knopkens atkal ierodas Treptovā.
- Bugenhāgens un daudzi citi viņa kolēģi sākotnēji izturējās noraidoši pret jaunajām vēsmām no Vitenbergas. Lūzumu daudzu tā laika baznīcas un akadēmisko darbinieku uzskatos, tātad arī Knopkenā, izraisīja Lutera 1520. gada reformācijas raksti, īpaši – “Baznīca Bābeles gūstā”. Tā paša gada novembrī Bugenhāgens rakstīja vēstuli Luteram ar lūgumu pēc padoma – tieši tāpat kā savulaik Knopkens Erasmam.

Kad A. Knopkens raksta Erasmusam Roterdamietim?

- Mēs zinām tikai, ka atbilde atnākusi rakstīta 1520. gada 31. decembrī, kurā minēts, ka Andreass ir rakstījis vismaz trīs reizes, pie kam divas vēstules Erasmus ir saņēmis.
- Pirmā vēstule varēja būt rakstīta A.Knopkenam vēl esot Rīgā
- Pēdējā no Treptovas? Tāpēc vēstulēs minēti rupjie ‘rutenieši’, kuru pieminēšanu Erasmus ir iespējams pārpratis, proti, uztvēris pārlietu burtiski
  - Nav saņemta atbilde un automātiski vēlme uzstāt pēc atbildes?

Erasmus Roterodamus Andreae Cnophae

Vēstule Andreasam Knopkenam

1520. gada 31. decembrī

Ex tribus epistolis, quas ais te mihi scripsisse, duas duntaxat accepi.

Mentem istam tam piam, tamque avidum Christianae doctrinae studium, vehementer exosculor. Nam utrunque testatur epistola tua.

Quae quidem res hoc plus laudis meretur in te, quod haec facis inter eos, qui, ut scribis, magis agunt negocium ventris quam mentis, ad haec vicinus Rutenis, quos intonsos, et impexos appellas, ob morum, opinor, cultusque barbariem,

No trim vēstulēm, kuras tu saki esam man rakstījis, līdz šim divas saņēmis esmu

Tik dievbijīgu prātu un dedzīgu kristīgās mācības garu dedzīgi no visas sirds samīļoju. Jo gan vienu, gan otru tava vēstule apliecina

Taču pie tevis šis fakts par tik vairāk slavas pelnījusi, ka to dari starp tādiem, kā tu raksti, kas vairāk darbojas vēdera nekā prāta dēļ, kas tā līdzinās ruteniešiem, kurus tu neskūtus un sapinkājušos raksturo, kā šķiet man, dēļ viņu barbariskā dzīves veida,

M. Lutherus: De captivitate babilonica

- 1520. gada oktobrī Lutera raksts
- Izšķiroša nozīme, kā tas iedarbojas uz Bugenhāģenu un Knopkenu
- Skola Treptovā ko vada Bugenhāģens ar palīgu Knopkenu
- Ap Knopkenu pulcējas sekotāju pulciņš no Livonijas
- 1521. gadā skolu aizliedz
  - bīskaps Camminer aizliedz
- Knopkens ar pulciņu no Livonijas atgriežas Rīgā

A.Knopkens atkal Rīgā

- Pirms A.Knopkens ir atpakaļ Rīgā, reformācijas vēsmas jau ir ielauzušās Livonijā
  - Kā raksta Rīgas pilsētas sekretārs Johans Lohmueller Lutera reformatoru raksti bija jau agrāk izplatījušies pilsoņu vidū un dedzīgi arī lasīti.
  - Jau 1520. gadā Johans Blankenfelds, Tērbatas un Tallinas bīskaps vēstulē ziņo par saņemtajām ziņām par reformācijas atskaņām.
    - Livonijas garīdznieki griezās pie ķeizara Kārļa V ar lūgumiem pret tālāku šīs kustības izplatību, un viņš 1521. gada 12. janvārī izdeva pavēli, kurā līdžās citām ārvalstu autoritātēm uzlika par pienākumu Herrmeistaram Plettenbergam un Hansas pilsētu maģistrātiem Rīgas arhibīskapijas un Livonijas bīskapiju aizsardzību
- Hsc: 1521. gadā Knopkens pameta Treptovu un atgriezās Rīgā. Īpaša ieteikuma vēstule no Melanhtona, kas acīmredzot bija sagādāta caur Bugenhāgenu, ieveda viņu pie rīdziniekiem. Kā jau rāda iepriekš pieminētā viņa brāļa Jēkaba Knopkena vēstule Plettenbergam, viņš atkārtoti ieņēma viņam iepriekš nodrošināto paligsprediķotāja vietu Pētera baznīcā, kas bija saglabāta beztermiņa ilgumam.

*) Der Brief trägt die Uberschrift: Instruction und orszake des gedrungeenen affschedes des werdygen hern Jakob Knopken domheren Anno 1523 van Ryge, an den hochwerdygen und grothmechtygen hern hern Wollther van Plettenberg dudesehen Ordens meyster tho Lyfflande unses G. H. abgedruckt von Schiemann in Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands 1887 Bd. IV H. 1 S. 65—67.

A.Knopkens darbojas Rīgā

- Pret Andreasa brāli vajāšanas un tas spiests Rīgu pamest. It kā iestājas Vitenbergā studijās.
- Andreasa sekotāju skaits pieaug: Lomilers, birģ.m. Konrads Durdops

No Heršelmana:

- A.K. noturēja Rīgas pilsonu pulciņam priekšlasījumus par romiešu vēstuli, ko viņš vēlāk publicēja. Viņš sastāpa šim lielu piekrišanu. Liels klausītāju pulks veidojās ap viņu un, cik vērtīgi bija viņa skaidrojumi, tas seko no tā, ka pirms vēl komentārs bija nodrukāts, tas jau bija rokrakstos pavairots un izplatīts. Knopkens apvienoja savos priekšlasījumos Rakstu vietu skaidrojumus un pielietojumus, tā ka caur tiem mēs varam zināmā veidā spriest par viņa sprediķošanas raksturu. ...Tāpēc mēs gribam no komentāra izcelt to, kas raksturo viņa sprediķošanas veidu un tā laika situāciju apgaismotu. Viņš galveno uzsvaru liek uz evaņģēlisko mācības izklāstu. Šo un pašu tās centrālo punktu, proti, taisnošanas artikulu tikai un vienīgi caur ticību viņš it visur izsmeloši un pamatīgi, dedzīgi un dzīvi daudzējādi homilētiski ieturētā izklāstā apliecina. Pie tam reizē viņš nopietni spiež uz dzīves atjaunotni un pestīšanu un māca un izgaismo praktiskā pielietojumā konkrētās dzīves attiecībās uzskatāmi un pieņemami. Savā polemikā pret romiešu baznīcas maldu mācību un izkropļojumiem mēs ieraugām vīru, kuru laika biedri raksturoja kā galvenokārt maigu un ieturētu cilvēku, bet ar lielu spēku un apņēmību, kas ne reti ar asu izteiksmīgumu un nikniem uzbrukumiem pretinieku varēja nogāzt augšpēdus.

- „Vai var vēl dzīvāku, priecīgāku un svētīgāku paziņojumu dot, saka A.K.pie nod. 1,1, kā to, ka Dieva dēls uz zemes ir nonācis, lai mūsu grēkus izpirktu, ka viņš savā nāvē mūžīgi paliekošu upuri par mums ir pienesis, mums debesis ir atdarījis un ticīgajiem svēto garu kā savas žēlastības zīmogu iedevis. Tūlīt pēc tam tiek attēlots likuma un evaņģēlija pretstats sekojošā veidā. Likums parādās kā tiesas izpildītājs un sauc draudoši uz mums „Dari šo un dari to, citādi tu tiks nosodīts”. Bet evaņģēlijs saka: „Tici uz Jēzu Kristu un tu tiks taisnots”. Likums saka: „Dari, ko es tev pavēlu”. Bet ticība no evaņģēlija ieņemta saka: „Dod Dievam, ko tas prasa”.

Atklātais disputs 12.jūnijā un 24 tēzes

- Piekritēju skaits, kurus viņš Rīgā bija atradis, aizvien pieauga, tā ka arhibīskaps Jaspers Linde nopietni sāka apdomāt, kā apslāpēt jauno mācību.
- Tā ka Rīgā ārpus klerikālaja lokam tikai nedaudz uz atbalstu viņš varēja cerēt, tad viņš griezās ar sūdzību pie Herrmeister Plettenberu un lūdza viņu katoļu baznīcas draudošajai sarūkšanai celt pretī dambi. Bet arī viņš bija starpnieka stāvoklī, kas viņa attieksmi pret reformāciju raksturo ne ar noslieci represīvas darbības pielietot pret evaņģelisko kustību. Tāpēc viņš ierosināja iekārtot „amicables Colloquium” starp Knopkenu un pāvesta garīdzniekiem. Tas tad nu varētu kalpot tam, ka jauninājuma pieņemšanās augšanu apturētu.
- Šis priekšlikums tika pieņemts un tā nu 12. jūnijā 1522. gadā notika sv. Pētera baznīcā kora telpā atklāts disputs. Vienā pusē, pret kanceļi, stāvēja Knopkens ar birģermeistaru Durkopu un pārējie rātes locekļi, otrā pusē, kanceles pusē, atradās daži katoļu garīdznieki. Lai jebkādu varmācīgu iebrukumu novērstu, sardzē pie durvīm baznīcai evaņģeliski apzinīgi pilsoņi.

24 tēzes

- 1. [1:5b] Pret šo Kristus ticību ir tie, kas ar saviem nopelniem grib iegūt debesu valstību, savā muļķīgā ietiepībā tie pretojas evaņģēliskai žēlastībai un negrib pieļaut, ka Kristus žēlastības gaismā ir vairāk vērtā, kā viņu centieni un miesas spriedums.
- 2. [1:7b] neviens nespēj pievienot svētumam mums ar savu svaidīšanu ārēji, kas esam ar Dieva garu svaidīti, kas svētu dara visu
- 3,4. [1:22] Tā ir laicīgā gudrība, kamēr tu nemeklē Dieva gribu, bet dvēseles glābšanas lietās tu vadies no sava prāta, tava labā nodoma un ko tu atrod par labu, bet likums to aizliedz. Tādēļ arī visa tā šodienīgā elkdievība, kad mēs uzticamies saviem darbiem un taisnībai, kas ir pret pirmo bausli,
- 5. [1:24] ko iespēj tā sauktā 'brīvā griba', kas ved tikai grēkos un kaunā, ja tā nebalstās uz Dieva žēlastības.
- 6. [2:7] raksti nemēra darbus pēc kāda ārēja parauga, bet pēc darītāja domām, jo neviens nevar darīt labu, ja pats iepriekš nav tapis krietns saskaņā ar šo: Labs koks dod labus augļus. Un tā cilvēku krietnu nedara darbi, bet krietns cilvēks dara labus darbus. Bet krietni topam caur atdzimšanas un svētā gara atjaunošanas mazgāšanu, ko bagātīgi mūsos izlej Dievs.
- 7. [2:13] Ticošais seko taisnojošajam garam, kas mūsu nodomus maina, lai mēs likumu piepildītu nevis caur darbu divkosību, bet ar nodomiem, tāpat no sirds, jo likums ir saprotams garīgi.
- 8. [2:22] Elku pielūdzēji ir arī tie, kas aizvilina tautu no Kristus uz savām sektām, un lielās ar saviem darbiem, un svētulīgajiem sola pestīšanu
- 9. [3:11] priesteru lūpas sargā patiesību, un prasa likuma zināšanu no viņa mutes, jo Kunga eņģelis ir viņa karaspēks. Bet tagad kas notiek? Ar savām nesaprotamām lūgsmām tā ir nomocīti, ka glābjošai vēstij neatliek vietas, un ja arī būtu, to ar iedzeršanām, jēlībām, un vēl zemākām lietām noņēmušies aizņēmuši. Tādēļ tie nav Dieva priesteri, kas atvairā patiesības zināšanu, bet kāda cita priesteri.
- 10. [3:12b] Tātad ne ar darbiem jāiet pie Dieva vai jāmēģina viņam izpatikt, bet ar ticību, kura vēlāk caur mīlestību izlaužas darbos. Jo ticīgajiem ir dota vara tapt par Dieva dēliem, ne tiem, kas mēģina to panākt caur darbiem.
- 11. [4:11] ja visu šo zīmju mērķis ir, lai mūs uz ko mudinātu, kā Kunga ciešanu krusts, efeja uz vīna kausa, tad tikai sakramentālās zīmes, proti, dievišķi iedibinātās un debesu apsolvījumiem nostiprinātas ne tikai mūs mudina uz dievišķajiem apsolvījumiem, bet arī iedrošina mūsu apziņu, kā arī nostiprina, un dara stiprus apsolvījuma vārdā, un par Dieva pret mums labo gribu, ka viņš mūs tur par saviem dēliem.

24 tēzes

- 12. [8:32b] Šeit tu ievērosi divas lietas no evaņģelija burta, kas jāskata. Proti, lai tu nenoliktu Kristu tikai par tavas dzīves piemēru, jo citādi ar ko gan Kristus atšķirtos no likumdevēja, bet gan galvenokārt Kristu pašu, lai viss, kas viņš ir, vai cietis, kā dāvana vai debesu pienesums vai mantojumā nodota taisnība, caur ticību pieņemtu par tev piederošu un ticētu vēl īpaši tavam labumam radītu, it kā tu pats to būtu priekš sevis radījis. Nedz arī lai tu citādi atzītu, kā tikai ka Kristus ir mūsu taisnība. Jo ja jau viņš mums ir dāvināts, kā saka Pauls, un Jesaja 9.nod. Un viss no viņa mums dāvināts, un tādā pat mērā arī viss, kas seko. Tā arī Jesaja divas lietas saka mums, ko saņemam no Kunga rokas par mūsu nelikumībām: bez šaubām pašu Kristu kā katra ticošā mantoto taisnību, kā arī vissvētāko dzīvošanu, ar kuru mums nevainīgas dzīves piemēru ir atstājis. Vēlāk visus norāj, vispirmāk lai pār visu visvairāk zinātu, lai to vienu ievērotu, ka ne ar savu taisnību, bet Kristū balstīties mācītos, ko tik nedaudzi prot. Te tik daudz darbu un ceremoniālu mocību, kas moka nošpiesto apziņu, ja kaut ko no priekšrakstītiem darbiem izlaistu. Proti, kuri nepazīst evaņģeliju un pašu Kristus noderību, kurš viens ir pietiekams taisnībai. Ne tā ka, lai nebūtu darbi, bet lai tie izlaisti, nesatrauktu sirdsapziņu, jo kristietis nav piesaistīts kādam noteiktam darbam personiski vai laikam, bet lai dotu augļus savā laikā, tas ir, kad tāda izdevība rastos, kad arī darbotos un vērtētu savu pestīšanu ne pēc savas taisnības, bet Kristus, pārpilnībā visos, kas viņu piesauc, bagātību dodošs.
- 13. [5:15] Tādēļ ir smieklīgi to izdomājumi, kuri sakāsžēlastību (Χάρις) būt dvēselē iepūstu īpašību, kad tā nav nekas cits kā Dieva pret mums labvēlība un viņa griba apžēloties par mums, bet dāvanas ir pats svētais gars un tā kustības mūsos.
- 14. [7:4b] Bet viņš tajā pēdējā tiesā nekādu citu godbijību kā tikai mīlestības darbus negrib atzīt. Nedz mānticīgu gavēšanu, nedz nebeidzamas dziedāšanas, nedz aizlūdžēju olimpus, nedz piemiņas brālības, nekādas līdzdalības labos, kā saka, darbos, nedz indulgences, nedz vikāriju biedrības un templiešu, nedz altāru celšanas, svētceļojumus, neko no tamlīdzīgā, bet tikai, – es biju izsalcis, un iedevi man paēst.
- 15. [9:3a] Arī Dāvids saka: Esmu grēkojis un, kas ļauns, darīju, šis ganāmpulks ko noziedzies pie tā? Lūdzu, lai tava roka vērsas pret mani un mana tēva namu.⁸¹ Ja šo prasīsi no mūsu daudzzinātajiem vilkiem, ātrāk ūdeni no akmens
- 16. [10:16] bet lielākā daļa savām taisnībām un darbiem tik tālu paļaujas, ka caur tiem ne tikai sev, bet arī pārējiem Dieva valstības atnākšanu apsola līdz pat tam, ka pārdod kā savu nopelnu, no kuriem jāšargās kā no plēsīgiem vilkiem
- 17. [12:1a] Ievērosi arī, cik pamatīgi pavisam citus darbus māca Pauls¹⁰⁴ nekā mūsu spermologi¹⁰⁵, kuri nemāk nekā cita izskandināt kā tikai regulas, rozārijus, mišu runas¹⁰⁶, saldus svētījumus un vecišķas lūgšanas, ar kurām no purgatorija grib dvēseles izcelt, tas ir, sevi pašus novēlēt ellei. Bez tam Pauls nesaka pavēlu, pieprasu, bet izlūdzos vai līdzīgi, ar ko likuma un evaņģelija atšķirību norāda. Jo likums ar biedēšanu pavēl, kamēr evaņģēlijs ar laipnību ievilina. Viņš satriec arī bīskapu varu, kuri neko laipnu un kristīgu nemāk atskandināt, bet tikai netīrumus, lamāšanos, lāstus un pārkoņa grāvienus, bargi, kā tie saka, pamācīdami, ko paši pilnībā dzīli aizmirsuši. Pagānu ķēniņi valda pār viņiem, tiem pār klēru nevaldot.

24 tēzes

- 18. [12:4] Arī mēs šodien upurējam, ja Kungam tā šķiet labi, mūsu galvas slavas dēļ šo acumirkliġo dzīvību, kuras slavu Romas vilks ar savu vārdu aptumšojis, sevi kā klinti, sevi kā Pētera aizvietotāju un baznīcas galvu bezkaunīgi izmelojot, labs gan aizvietotājs, jo mirst neklātesošā vietā.
- 19. [12:13a] bet mūsu izdaudzinātie bīskapi ne tikai nedara, bet arī darot smejas, pa tam savus tempļus ar zeltu un metālu izgreznojuši. Sadrūzmējušies zirgus, galminiekus un ko vēl vien piebarojuši un visi pāvesta frakcijas atbiras šeit sasteigušies un laiskoas, kur nabagiem trūkumā palīdzēt būtu vajadzējis.
- 20. [12:16d] Kristus negrib savējos par valdniekiem, nedz savu varu demonstrēt pie avītēm, ko tas ar savu nāvi izpircis. Lai tādēļ saprot, kā vietā mūsu infulās tērtie augstmaņi darboas gandrīz kā valdnieka, proti, bīskapa pienākumus ar kunga nešpetni sajaucot, proti, kalpa vai apkalpotāja pienākumiem, neko no tā labi nedarot. Jo apustuļu pēctecus Kristus neatzīs citādi kā kalpotājus, kuriem viņš aizliedz būt par ķēniņiem vai valdniekiem.
- 22. [13:4] lai klausās un no apustuļa vārdiem lai arī nodreb Romas Antikrists, kurš sev šo titulu bez vēl citiem piesavinājis, no kā tam it nekā nav, kad pat ķeizarko majestāti tikko pielaiž skūpstīt savas netīrās un podagras pilnās kājas, un to, ko Dievs par kalpu atzīst, lamā vai ar netīrumiem nolād, vai nosvētī pēc sava prāta.
- 23. [14:2a] ar saviem stulbajiem dekrētiem pāvesti ir sankcionējuši, patiesi, lai no nesvarīgas lietas izsauktu ķildas, sāncensību, aizdomas, lamāšanos, un citas kristīgās mīlestības necienīgas lietas. Jo gavēņa zināmās dienās ēst ir lielāks noziegums nekā herēze pret evaņģelisko un apustulisko mācību.
- 24. [15:20] Mozu ar Kristu sajaucot, to pašu ko šodien dara spermologi, kas sāli dara nederīgu sālišanai. Tas ir. Evaņģelija mācības spēku ar cilvēciskām tradīcijām un izveicību samaitājot, lai vīns, ar ko dziedināms prāta ievainojums, tiktu atjaukts ar ūdeni

Romiešu vēstules skaidrojums

- Lai Lutera mācībā iesaistītajos nostiprinātu atziņas un dziļāk Rakstos ievestu, viņš noturēja Rīgas pilsoņu pulciņam priekšlasījumus par romiešu vēstuli, ko viņš vēlāk publicēja. Viņš sastapa šim lielu piekrišanu. Liels klausītāju pulks veidojās ap viņu un, cik vērtīgi bija viņa skaidrojumi, tas seko no tā, ka pirms vēl komentārs bija nodrukāts, tas jau bija rokrakstos pavairots un izplatīts.
- <http://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/34438/tulkoj.tek.1.pdf?sequence=7&isAllowed=y>

<http://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/34438/tulkoj.tek.1.pdf?sequence=7&isAllowed=y>

Paļāvība uz Dievu, ne savu darbošanās regulēšanā...

- Rom.6:13
- Annota ut nulli, quantumvis pio operi, ex nostra cupiditate, oporteat nos esse astrictos, sed deo nostri curam relinquere, ut ille per nos agat, quemadmodum per filios immorigeros diabolus. Ubi ergo talem animum tibi dominus dederit, fac quodcunque invenerit manus tua quia dominus tecum est.
- Ievēro, ka nevienam, lai ar cik godbijīgam darbam, nevajag mums iespringt mūsu dedzībā, bet rūpi atstāt mūsu Dievam, lai viņš caur mums darbojas, tāpat kā caur nepaklausīgajiem dēliem velns. Kad nu tādu garu tev Kungs ir iedevis, dari ko vien izdomās tava roka, Kungs būs ar tevi.
- Rom. 9:20
- Annota ex hoc luculentissime apostoli loco, ut neminem operum aut meritorum respectu eligat, aut abiiciat deus, sed omnia ex praescientia eius eveniant, etiam si nobis contingentia in rebus mortalium videatur. Nam fallitur in hoc humanae rationis iudicium, quia operum dei nullam potest homo invenire rationem, sed quanto plus laboraverit, tanto minus invenit, quemadmodum fortiss. scripturarum testimoniis in exordio locorum suorum ostendit Philippus.
- Ievēro no šīs apustuļa ļoti spilgtās vietas, ka nevienu Dievs neizraugās pēc darbiem vai nopelna vai to atraida, bet viss no viņa priekšzināšanas izriet, lai kā arī mums notiekošais šķistu mirstīgo lietās. Jo cilvēcīgas domāšanas spriedumi tiek maldināti dēļ tā, ka cilvēks nevar atrast nekādu izskaidrojumu Dieva darbiem, bet jo vairāk pūlēsies, jo mazāk atradīs, kā to ar visstiprākajām rakstu liecībām rāda Filips pašā sākumā.

Miesa pret Dieva likumu

- Rom.8:3
- Caro seipsam tantum amat, ac sua quaerit, suaeque prudentiae ac viribus nititur. Cum deus se supra omnia amandum velit, ac primum, id est, prae omnibus, suum regnum quaerendum, Deinde omnem curam, et solitudinem in se proiciendam, quia ipsi curae sumus. Et ita ex diametro affectus carnis cum lege dei pugnat. Quemadmodum et Iacobus ait, Amicus huius seculi dei inimicus constituitur.
- Miesa tikai sevi mīl un savu prasa un savā gudrībā un spēkos balstās. Kamēr Dievs grib viņu pāri visam lai mīlam un vispirmo, proti, viņa valstību par visu visvairāk lai meklējam, pēc tam visu rūpi un bažīšanos uz viņu lai vēšam, tāpēc ka pašī mēs esam viņa aprūpē. Bet, pretēji tam, miesas centieni ar Dieva likumu cīnās, līdzīgi kā Jēkabs sacīja: Šī laika draugēlis Dievam ienaidnieks ir nolikts
- Rom.8:4
- Sensus est, Non satis erat lex, quae ostenderet quid faceremus, sed oportet etiam spiritum conferri per Christum, qui nos ad legem amandam inflammaret. Quia lex affectum etiam obstringit, Affectus autem nostri, quia carnales sumus, reluctantur legi dei. Proinde impossibile est legem impleri humanis conatibus. Ob id misit deus filium suum, ut legi satisfaceret pro nobis, suumque spiritum, per fidem nobis communicaret, cuius motionibus pareremus perinde atque in carne versantes cupiditatibus parebamus.
- Nepietika ar likumu, kurš norādītu, ko lai darām vai nedarām, bet vajag arī, lai gars pievienojas no Kristus, kas iedvesmotu mūs likumu mīlēt. Tā kā likums arī dziņu ierobežo, bet mūsu dziņa, kas ir miesīga, cīnās pret Dieva likumu, tad nav iespējams likumu piepildīt ar cilvēciskiem centieniem. Dēļ tā Dievs sūta savu dēlu, lai par likumu mums gandarītu, un savu garu caur ticību mums piešķirtu, kura kustībai mēs tad paklausītu, līdzīgi kā mēs paklausām miesā mītošajām kaislēm.

Kristus piemērs pret patmīlību

- Ut nos a pestilentissimo Φυλαυτίας vitio expediat, non cuiusvis, sed ipsius nobis Christi exemplum proponit. Nam Φυλαύτι dicuntur, qui sibi plurimum tribuunt, de se suisque sublimia sentiunt. suisque tandem compendiis serviunt, a quibus omnibus Christus longissime abfuit, qui sese totum nobis impendit, quod eius exemplo nos facere vult apostolus argumento a maiori ad minus sumpto. Non enim opprobavit nobis peccata nostra, nec gloriatus est de sua perfectione, forma dei ac caeteris quae vere in se habuit, sed demisit suam celsitudinem ad infirmitatem nostram, quemadmodum gallina pullis, ut nos ad se imitandum provocaret. Imo peccata nostra expianda in se recepit tantum abest ut peccatores fastidierit. quod si et ipsi fecerimus nullum peccatorem aspernabimur, sed omnes dulciter tolerabimus.
- Lai mūs no visnegantākā Φυλαυτίας (Patmīļa) netikuma atbrīvo nekas cits, kā paša Kristus mums dotais piemērs. Jo par Φυλαύτι (patmīļiem) sauc tos, kas visu piešķir sev, augstās domās par sevi un savējiem, tikai savam ieguvumam kalpo, no kuriem Kristus ir attālinājies vistālāk, kas sevi mums visu nodevis. Ar Kristus piemēru apustulis grib mums rādīt, argumentējot no lielākā uz mazāko. Jo viņš nepārmeta mums mūsu grēkus, nedz dižojās ar savu pilnību Dieva veidolā vai visā citā, kas patiesi bija viņā, bet atmeta savu augstumu pretī mūsu vājumam, gluži tā kā vista cālīšiem, lai mūs izaicinātu sev sekot. Patiesi mūsu izpērkamos grēkus sevī uzņēma, bet tikai bez tā, lai grēciniekus kauninātu, ko, ja paši mēs darītu, nevienu grēcinieku nenoncinātu, bet visus mīļi paciestu.

- Rom.7:13
- Ordo et sensus est. Peccatum, id est, peccandi tyrannis, facta est mihi, per praeceptum mortis occasio ut appareret, id est, cognosceretur peccatum mihi gignere mortem. Per id quod erat bonum, id est, bonam dei legem, ut peccatum, id est, vitiata, et corrupta natura, fieret supra modum peccans, id est, augens peccatum per praeceptum, hoc est irritationem peccati, dum etiam id, quod natura bonum est, nempe dei praeceptum, vertit in pernitiem mortis, ut egregie peccaret conscientia.
- Kārtība un doma šāda. Grēks, proti, grēkošanas vara, tapa man caur bausli nāves iespēja, lai parādītu, proti, saprastu, ka grēks rada man nāvi. Caur to, kas bija labs, tas ir, caur Dieva labo likumu, lai grēks, proti, nelietīgā un samaitātā daba taptu pāri mēram grēkojoša, kas audzētu grēku caur bausli, tas ir, grēka sadusmotību, kamēr tas, kas pēc dabas ir labs, proti, Dieva bauslis pārvērstos par nāvīgu pazudinātāju, lai ārkārtīgi grēkotu apziņa.

A.Knopkens: likums ir svēts

- Jautājums: **Kā tulkot λόγος Μωυσέως? Likums vai bauslība?**
- **Savā tulkojumā esmu izvēlējis Lex tulkot kā Likums, nevis bauslība.**
- **A.Knopkens sakot ka Likums ir svēts to tā arī saprot:**
  - **Dievs devis likumu, ko cilvēks nespēj saprast pietiekami pilnīgi. Tā ir cilvēka defektīvā daba, kas neļauj likumu pieņemt kā svētu. Kristus, nākot pēc likuma, nav tā pretstatījums, bet kā raksti norāda – Kristus ir likuma papildījums. Pie tā turas arī Knopkens**
- **A.K. daudz lieto terminus lex un evangelium, bet praecepta un mandata, kas būtu kaut kā atbilstināmi baušļiem, pavēlēm, apskata maz. Bauslību kā tādu gandrīz neapskata, pieskaras pavirši. Kāpēc? Viņu interesē lex un Christus atbilstība, kur pirmais pieminēts vairāk nekā simts vietās, bet otrs – trīssimts.**
- **D.Zeps, Kā tulkot λόγος Μωυσέως? Likums vai bauslība** [URL](#)

Ko Knopkens māca? Vai Knopkens ir mūsdienīgs?

- Domas vienkāršība un skaidrība:
  - Mūsdienu cilvēku, ja kāds ņemtos lasīt Knopkenu, pārsteigtu viņa tendēšanās tikai uz divām lietām, proti, Kristu un ticību. Modernais lasītājs nospriestu, ka Knopkens labākajā gadījumā ir ļoti atpalicis.
- **Kristus un ticība** pāri visam citam: ko tas nozīmē?
  - Pāri visam (kas attiecas uz mums un kam vajadzētu attiekties uz mums) ir Dievs, kas mūs vada ar diviem saviem rīkiem:
    - Savu dēlu J.Kristu,
      - lai labotu savu radību miesas aspektā
    - Savu garu Sv.garu,
      - lai labotu savu radību prāta aspektā
- Dievs savu radību koriģē divos aspektos, miesas un gara, bet to dara caur garu, lai mēs pārmainījušies pieņemtu viņu kā Augstāko
  - Mēs varam sekot Dieva vadībai garīgi, it kā visu to saprotot un novērtējot un atzīstot par pareizo. Šo ceļu varētu apzīmēt kā humānistu iezīmēto ceļu.
  - Mēs varam sekot Dieva vadībai ticībā un ticības praksē caur Ticību un Sakramentiem
  - Iespējams mēģināt šos abus apvienot, lai sekotu ticības praksē un arī to aptverot racionāli kā pareizu, pēdējo palāvības uzticēšanos vienmēr adresējot Dievam. Šis varētu būt Knopkena izvēlētais ceļš. Tā varētu interpretēt Knopkena skaidro domu šajā Romiešu vēstules skaidrojumā.
- Aksioma, priekšpieņēmums ir viens: Dievs ir Augstākais un pāri mums gan miesā, gan prāta premisēs.

Kā Knopkenu pētīt turpmāk?

- Kāpēc A.Knopkens izvēlējies komentēt tieši Vēstuli Romiešiem?
  - 16.NOD.ievadā: Šī pēdējā nodaļa ir pilna ar sveicinājumiem, bet tajā pievieno krāšņāko mācību par cilvēciskajām tradīcijām, kura tiek pasniegta blakus evaņģeliskajai mācībai, un rada tādu pašu klupšanas akmeni, kā jau toreiz varēja just Romā un pie romiešiem iespējā rasties bezdievīgām sektām, **kā arī visu cilvēcisko konstituējumu spokainībai, kas šodien visā pasaulē ar šo ticības un gara pilno vēstuli** liek iznirt un pašu to iznīdē, lai nekas nepaliktu pāri, kā vien dievs vēders, kura kalpus šeit norāj Pauls
- Vai A.Knopkens runā pretī apustulim Pāvīlam/Paulam?
  - Īsā atbildē ir Jā.
  - Garākā atbilde: tie ir pētāmi jautājumi.
    - Kādus līdzekļus A.K. lieto, lai oponētu Paulam? Vai lietota kāds slēpts paņēmiens, kas atšifrējams tikai paaudzēm pēc A.K. ?
- Vai A.Knopkens vadījies tikai no vēsturnieku norādītajiem avotiem, Melanhtona, Loci Theologici/Communes un Annotationes, vai ir ieguldījis no savas oriģinālās teoloģiskās domas?

Avoti

- Leonid Arbusow, Jr. Die Einfuhrung der Reformation in Liv-, Est- und Kurland, Scientia Verlag Aalen, 1964.
- Aigars Dāboliņš, KNOPKENS – NO HUMĀNISTA PAR RĪGAS REFORMATORU, [URL](#)
- Andreass Knopke, https://lv.wikipedia.org/wiki/Andreass_Knopke
- Andreas Knopken, Allgemeine Deutsche Biographie, Band 16, Duncker & Humblot, Leipzig 1882, Seite 324, [URL](#)
- Hellmuth Weiss: *Knopken, Andreas*. In: *Neue Deutsche Biographie* (NDB). Band 12, Duncker & Humblot, Berlin 1980, [ISBN 3-428-00193-1](#), S. 215 f. [URL](#)
- Voldemārs Lauciņš, Rīga – Reformācijas mazzināmais flagmanis: aspekti, ar kuriem mūsdienā Latvijas kristietis var lepoties, priekšlasījums Jēzus baznīcā, 26.03.2017.
- Philipp Melancton, De Vita Bugenagii, <http://scireprints.lu.lv/341/>
- Erasmus Roterdamus, Vēstule Andreasam Knopkenam, [URL](#)
- Andreass Knopkens, VĒSTULES ROMIEŠIEM KOMENTĀRS, [URL](#)
- D.F.Hoerschelmann, Der Reformator Rigas. Ein Beitrag zur Kirchengeschichte Livlands, Leipzig, 1896 [URL](#), [URL](#)
- D.F.Hoerschelmann. **Andreass Knopkens, Rīgas reformators, Livonijas baznīcas vēstures ziņojums, fragmenti brīvā tulkojumā**, [URL](#)
- Rīgas reformatora Andreeša Knopkes tēzes (1522.), [URL](#)
- D.Zeps, Kā latviski pareizāk atveidot Ἀπόστολος Παῦλος?
<http://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/34453>
- D.Zeps, **Kā tulkot λόγος Μωυσέως? Likums vai bauslība** [URL](#)